

Ανάλυση στα γεγονότα

Η «εξαέρωση των στερεών» ή, άλλως, η εξαέρωση του άρθρου 16

Του ΔΗΜΗΤΡΗ Κ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ

Παραμένει πάντα ενδιαφέρουσα μια συζήτηση για το άρθρο 16, μία συζήτηση για την ποιότητα της δημόσιας πανεπιστημιακής και της δημόσιας ανώτατης τεχνολογικής εκπαίδευσης, που δεν γίνεται περί του πρακτέου, αλλά επί τη βάσει μιας «εργαλειακής» ορθολογικότητας, σύμφωνα με την οποία ο ανταγωνισμός θεωρείται το μόνο και το ισχυρότερο κίνητρο προόδου. Η το νυν ενσκήψασα θεωρία της συμπληρωματικότητας είναι μάλλον ατυχής, με 20.000 κενές θέσεις στην ανωτάτη εκπαίδευση, δημιουργημένες από την τρέχουσα πολιτική.

Όταν υπάρχουν 82.000 κενές θέσεις και 80.000, περίπου, πραγματικός αριθμός υποψηφίων, η θεωρία αυτή μάλλον θέλει να αγνοεί την πραγματικότητα. Διότι, και είναι πολλάκις ειπωμένο, η αύξηση των υποψηφίων οφείλεται στο γεγονός ότι, αφού αυτοί εγγράφουν σε μία ανώτατη σχολή, επανέρχονται στο σύστημα επιλογής της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διεκδικώντας εισαγωγή σε μια άλλη σχολή. Δηλαδή, η μη κινητικότητα εντός των πανεπιστημίων δημιουργεί υποψηφίους-θύματα ποικιλωνύμων Ιεκοκολλεγίων. Και, ασφαλώς, το θέμα αυτό δεν συζητείται από την εγχώρα ελίτ.

Δημόσιο πανεπιστήμιο, λοιπόν, εναντίον ιδιωτικού πανεπιστημίου; Μα, αν ο ανταγωνισμός, ως ισχυρή θεωρητική θέση, δημιουργεί οικονομικότερη προσαρμογή των δεδομένων μέσων προς έναν σκοπό και αυτό ισχύει για την ανώτατη εκπαίδευσή μου, και αν από αυτή τη σκοπιά πρέπει να το δω, τότε ειλικρινά δεν μπορώ να καταλάβω το γιατί θα πρέπει, λ.χ., να υπηρετήσω την πατρίδα μου ως φαντάρος. Η αυτοθυσία, και άλλες συναφείς αξίες, είναι μάλλον ηλιθιότητες, εφόσον το ισχυρότερο κίνητρο είναι ο ανταγωνισμός. Ή, μήπως, μετράμε με τον «συμπερότερο» για την ελίτ τρόπο; Εδώ ο ανταγωνισμός, εκεί η αυτοθυσία; Να θυσιαστείτε εσείς, να δοξαστούμε εμείς, κατά το κοινώς λεγόμενο; Γιατί να διοχετεύω στην εργασία το προσωπικό μου μεράκι, αν αυτό δεν εξυπηρετεί τις ανάγκες του ανταγωνισμού.

Ο Σοφοκλής, ο Βενιζέλος, ο Αριστοτέλης, ο Παπαδιαμάντης, ο Χρυσόστομος, ο Παπανικολάου, ο Κουν, ο Ρίτσος, ο Παύλος Μελάς, ο Μαβίλης, ο Χατζιδάκις, ο Παρθένος, ο Λύτρας, ο Ανθιμος Γαζής, ο Πατροκοσμάς, ο Λεωνίδας, ο Θεοδωρακόπουλος, ο Τσαρούχης, ο Αθανάσιος Διάκος, έτσι, για ν' αναφέρουμε σωρηδόν ονόματα, και τόσοι άλλοι, όλοι αυτοί, ό,τι έπραξαν, το έπραξαν σκεπτόμενοι την ανταγωνιστική οικονομία και κοινωνία; Καμιά άλλη αξία δεν υπηρέτησαν και από καμιά άλλη αξία δεν εμπνεύστηκαν; Αρα, λοιπόν, μια κόντρα μεταξύ ιδιωτικού και δημοσίου θα φέρει την άνοιξη; Γιατί να μην ακολουθήσω το ρεύμα; Γιατί να πω «όχι»; Έτσι δεν έκανα και το '40; Το ρεύμα δεν ακολούθησα; Rourquois pas, mon ami? Και τώρα, γιατί να μην ακολουθήσω το ρεύμα, αναγκάζοντας τους σύγχρονους «Κλεάνθεις» οικονομολόγους του ανταγωνισμού να με καταδικάσουν, διότι δεν ακολουθώ την του κόσμου εστία, που είναι η οικονομία της αγοράς, και ταράττω την των ολυμπίων οικονομολόγων ανταγωνιστική ηρεμία, για να χρησιμοποιήσω παραλλαγμένους τους περί του Αριστάρχου λόγους του Πλουτάρχου;

Για να θυμηθούμε: Ο Κλεάνθης (ένας σύγχρονος του Αριστάρχου) πίστευε ότι ήταν το καθήκον των Ελλήνων να καταδικάσουν τον Αρίσταρχο τον Σάμιο, με την κατηγορία ότι έβαζε σε κίνηση την εστία (κέντρο) του Σύμπαντος (δηλ. τη Γη) και έτσι διετάρασσε την ηρεμία των θεών: «Ως κινών την του κόσμου εστία και ταρασσών τήν των ολυμπίων (θεών) ηρεμίαν». Θεόθεν η ανταγωνιστικότητα και αμετακίνητος.

Φυσικά, δεν είναι έτσι και δεν πρόκειται περί μιας θεωρητικής συζήτησης για τη βελτίωση της ποιότητας στην εκπαίδευση, ούτε για την αντιμετώπιση του προβλήματος των διαφόρων ΙΕΚ - κολλεγίων - παραρτημάτων εν Ελλάδι, αλλά για την επίσημη κατοχύρωση της «αλήθειας», ότι ο χώρος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι χώρος ανοικτός στην «αγορά». Στην Ελλάδα, με σύνθεση του ΑΕΠ (αγροτικός τομέας: 5,4%, βιομηχανία: 21,3%, υπηρεσίες: 73,3% 2005 est.)- «CIA the World Fact Book», είναι σαφές ότι οι προοπτικές της ανάπτυξης στρέφονται προς τον τομέα υπηρεσιών. Π.χ., ποιος είναι πιο συγγενής τομέας για την απορρόφηση των νέων πτυχιούχων με διδακτορικό ή μεταπτυχιακό τίτλο που σήμερα, με τα «αντικειμενικά» στοιχεία, παρουσιάζουν ποσοστό ανεργίας 7,3% (ειρήσθω εν παρόδω, αυτοί που πήγαν μερικές μόνο τάξεις του Δημοτικού παρουσιάζουν ποσοστό ανεργίας 4,1% -γι' αυτό εισάγουμε και οικονομικούς μετανάστες.

Για να διατηρήσουμε την ανταγωνιστικότητα του μεροκάματου) από τον παρθένο, ως προς την ιδιωτική εκμετάλλευση, χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης; Όταν στην Ελλάδα το 20% των πλουσιότερων νέμεται το 40% του ΑΕΠ και το 20% των φτωχότερων επιζεί με το 7,5% του ΑΕΠ [στοιχεία μάλιστα του 2003 (Earth Trends) -και σήμερα μάλλον δυσμενέστερα] τι θα κάνει κάποιος τα χρήματά του από το να τα επενδύσει σε μια ασφαλή και επικερδή επιχείρηση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης; Ταυτόχρονα, η Ελλάδα, με ανισοκατανομή του εισοδήματος στο 35,1% (est. 2003 -σήμερα εκτιμάται επιδεινωμένη- δείκτης Gini - CIA World Fact book) και με υπολογιζόμενο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, μετά την αύξηση (περίπου στο 23% -δεδομένης της παραοικονομίας στο 30-35%) γύρω στα 24.000 ευρώ, με μέσον όρο στην Ε.Ε., τα 25.000 ευρώ [κάποιοι θα το παίρνουν αυτό το ΑΕΠ - που τώρα θα είναι συνολικά 250 δισ. ευρώ και όχι 190 δισ. ευρώ (Alpha Bank Οικονομικό Δελτίο, Τεύχος 100, Δεκέμβριος 2006)- μιας και δεν το παίρνει ο συνταξιούχος των 600 ευρώ ή ο δάσκαλος] δεν θα δημιουργήσει μια κάθετη για την ελίτ της παραγωγική μονάδα πτυχιούχων; Ένα τύπου ελληνοεμαίτοστάνφορδγιέηλ -ας πούμε- καθετοποιημένο ελληνικό υποκατάστατο;

Και η μεσαία τάξη; Μα μη στενοχωριέστε! Δεδομένου ότι το ποσοστό των τραπεζικών δανείων ως προς το μη αναθεωρημένο ΑΕΠ είναι 88% ενώ στις χώρες της ζώνης του ευρώ είναι 121% (Alpha Bank ό.π.) υπάρχει πεδίο ευρύ για σπουδαστοδάνεια. Τοιουτοτρόπως, και η ελίτ θα αξιοποιήσει τα αποθέματά της, και η μεσαία τάξη θα είναι ευχαριστημένη. Μα, εδώ, πάμε να μειώσουμε τον δημόσιο δανεισμό κάτω του 100% του ΑΕΠ και τώρα θα αυξήσουμε τον ιδιωτικό άνω του 100%; Μην αγωνιάτε! Διότι, έτσι, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα θα μπορεί, όταν υμείς ζητείτε αύξηση, να προβαίνει εις ανάλογον αύξηση των επιτοκίων δανεισμού, ώστε να μειώνει τις «πληθωριστικές πιέσεις».

Ετσι λένε περιπαθώς το... «σας βγάζω το λάδι», δηλαδή. Αυτό πράττει και τώρα, που σκέφτεται αύξηση των επιτοκίων, επειδή οι Γερμανοί εργάτες στον μεταλλουργικό τομέα ζητούν αύξηση 6,5%. (Στοιχεία, Alpha Bank, Ανάλυση αγορών 3.1.2007). Εδώ «κολλάει» όμορφα μια φράση του Ένγκελς, σχετικά με την αναγκαιότητα ή μη του κράτους: «Όταν το κράτος γίνει επιτέλους πραγματικά εκπρόσωπος ολόκληρης της κοινωνίας, τότε θα κάνει μόνο του περιττό τον εαυτό του»...

Ας δούμε, λοιπόν, πρώτα τώρα τη στήριξη της δημόσιας παιδείας και, διά τα έτερα, αργότερον...